

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE

Istraživanje i razvoj u 2023.

Organizacijska jedinica: Odjel inovacija, znanosti i tehnologije

Priredile: Matija Škegro Vdović i Blanka Munjin

lipanj 2025.

0. Osnovne informacije

- Svrha i predmet istraživanja

Svrha istraživanja Istraživanje i razvoj (IR) jest praćenje djelatnosti IR-a u Republici Hrvatskoj. Istraživanje se provodi svake godine radi prikupljanja i objavljivanja podataka o zaposlenima koji se bave IR-om, izdacima i izvorima sredstava za IR i o rezultatima aktivnosti IR-a. Rezultati istraživanja omogućuju mjerenje djelatnosti IR-a u Republici Hrvatskoj te su dio podloge za donošenje nacionalne politike o djelatnosti IR-a i praćenje njezine provedbe. Također predstavljaju službene podatke o djelatnosti IR-a u Republici Hrvatskoj koji se objavljuju u domaćim i međunarodnim publikacijama i bazama podataka. Osim kontinuiranog praćenja aktivnosti IR-a, istraživanje je važno i za obračun bruto domaćeg proizvoda (BDP-a).

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravni akti i drugi sporazumi

Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN, br. 119/22.)

Zakon o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte (NN, br. 64/18.)

Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama (NN, br. 118/09., 82/12., 32/13., 34/16. i 56/22.)

Pravilnik o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte (NN, br. 9/19.)

Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti – NKD 2007. (NN, br. 58/07. i 72/07.)

Pravilnik o Registru prostornih jedinica (NN, br. 37/20.)

Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. (HR NUTS 2021.) (NN, br. 125/19.)

Uredba (EU) 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika (SL L 327, 17. 12. 2019.)

Provedbena uredba Komisije (EU) 2020/1197 od 30. srpnja 2020. o utvrđivanju tehničkih specifikacija i modaliteta u skladu s Uredbom (EU) 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika (SL L 271, 18. 8. 2020.)

Ostali međunarodni standardi

Priručnik Frascati 2015. – smjernice za prikupljanje i prikazivanje podataka o istraživanju i eksperimentalnom razvoju, OECD, 2015.

Klasifikacija polja istraživanja i razvoja, OECD, 2015. (klasifikacija FORD)

Nomenklatura za analizu i usporedbu znanstvenih programa i proračuna – NABS 2007, Eurostat, 2007.

Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja – ISCED 2011, UNESCO, dokument 35C/19, 2011.

- Sustav klasifikacija

Klasifikacija znanstvenih i umjetničkih područja i polja

Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007.

Šifarnik društveno-ekonomskih ciljeva

Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja

- Statistički pojmovi i definicije

Istraživanje i razvoj jest kreativni sustavni stvaralački rad s ciljem uvećavanja količine znanja uključujući znanja o čovjeku, kulturi i društvu, te razrada novih primjena dostupnog znanja. Da bi neka aktivnost pripadala IR-u, mora zadovoljiti pet kriterija. Aktivnost mora biti: originalna (nova), kreativna, neizvjesna, sustavna i prenosiva i/ili ponovno izvediva. Pojam IR obuhvaća tri vrste aktivnosti: temeljna, primijenjena i razvojna istraživanja. Temeljno istraživanje jest teorijski ili pokusni rad poduzet ponajprije radi stjecanja novih znanja o osnovama pojava i činjenica bez konkretne praktične primjene. Primijenjeno istraživanje jest teorijski ili pokusni rad poduzet ponajprije radi stjecanja novih znanja i usmjeren prije svega na ostvarivanje praktičnog cilja. Razvojno istraživanje jest sustavan rad temeljen na postojećim rezultatima znanstvenog istraživanja i praktičnog iskustva, usmjeren stvaranju novih materijala, proizvoda ili sustava te uvođenju novih procesa, sustava i usluga ili znatnom poboljšanju postojećih.

Poslovni sektor obuhvaća poduzeća čija je glavna djelatnost proizvodnja roba i usluga za tržište po ekonomskoj cijeni. Poslovni sektor uključuje i javna poduzeća te neprofitne ustanove koje su usmjerene na tržište.

Državni sektor obuhvaća sve jedinice središnje i lokalne države, uključujući fondove socijalne sigurnosti, osim visokih učilišta, te sve neprofitne ustanove koje nisu usmjerene na tržište, a kontrolira ih država i nisu dio sektora visokog obrazovanja.

Privatni neprofitni sektor obuhvaća neprofitne ustanove koje pružaju netržišna dobra ili usluge kućanstvima, tj. široj javnosti, osim onih koje kontrolira i uglavnom financira država, a njihovo je osnovno obilježje da ne mogu biti izvor dohotka ili dobiti jedinicama koje ih kontroliraju.

Visoko obrazovanje obuhvaća sva visoka učilišta koja pružaju programe formalnoga tercijarnog obrazovanja bez obzira na izvor financiranja ili pravni status, te sve istraživačke institute i centre čije su aktivnosti IR-a pod izravnom kontrolom ili kojima upravljaju ustanove tercijarnog obrazovanja.

Bruto domaći izdaci za IR jesu ukupni unutarnji izdaci za IR na području države u promatranj kalendarskoj godini. Uključuju IR proveden u zemlji financiran iz inozemstva, ali isključuju financiranje IR-a provedenoga u inozemstvu.

Unutarnji izdaci za IR jesu svi tekući izdaci i kapitalni izdaci u bruto iznosima za IR proveden u izvještajnoj jedinici, neovisno o izvoru sredstava.

Tekući izdaci obuhvaćaju troškove rada i troškove naknada zaposlenima te ostale tekuće troškove. Troškovi rada i troškovi naknada zaposlenima obuhvaćaju bruto plaće i naknade bruto plaća, socijalne doprinose koje plaća poslodavac, troškove obrazovanja i ostale troškove rada.

Ostali tekući troškovi obuhvaćaju materijalne troškove, isplate na temelju ugovora o djelu i autorskih ugovora, nabavu usluga povezanih s IR-om i druge izdatke (izdatke za indirektnu uslugu).

Kapitalni izdaci jesu godišnji bruto iznosi plaćeni za nabavu fiksnih dobara koja se upotrebljavaju u IR-u kontinuirano ili nekoliko puta u razdoblju koje traje više od jedne godine. Obuhvaćaju ulaganja u zemljišta i zgrade, postrojenja i opremu, računalni softver i patente, licencije, studije i projekte.

Ukupno zaposleni na IR-u jesu sve osobe izravno uključene u IR, bez obzira na to jesu li zaposlenici izvještajne jedinice ili vanjski suradnici (angažirani na poslovima IR-a na temelju ugovora o djelu ili autorskog ugovora) koji su potpuno integrirani u aktivnosti IR-a, te osobe koje pružaju izravne usluge aktivnostima IR-a (rukovodeće, administrativno i tehničko osoblje). Prema preporukama Priručnika Frascati 2015., ne uzimaju se u obzir osobe koje na IR-u rade manje od 10% punoga radnog vremena.

Istraživači su stručnjaci koji se bave stvaranjem novog znanja. Oni provode istraživanje te poboljšavaju i razvijaju koncepte, teorije, modele, postupke, softver ili operativne metode.

Tehničko osoblje jesu oni zaposleni čiji glavni zadaci zahtijevaju tehničko znanje i iskustvo u jednome ili više polja tehničkih, prirodnih, društvenih i humanističkih znanosti i umjetnosti. Oni u IR-u obavljaju znanstvene i tehničke zadatke koji uključuju primjenu koncepata i operativnih metoda te upotrebu istraživačke opreme, obično pod nadzorom istraživača.

Stručno osoblje jesu osobe, u pravilu s visokim obrazovanjem, zaposlene na stručnim radnim mjestima (knjižničari, informatičari, informacijski stručnjaci itd.) koje sudjeluju u znanstveno-istraživačkom radu i radu na IR-u, ali nisu nositelji projekata IR-a.

Drugo osoblje (pomoćno) jesu oni zaposleni koji obavljaju sve aktivnosti koje izravno pridonose izvođenju IR-a koje ne obavljaju istraživači ili tehničko i stručno osoblje. Te aktivnosti uključuju tajničke i druge administrativne poslove, upravljanje materijalima ili uređajima potrebnima za izvođenje projekta IR-a, potporne aktivnosti povezane s IR-om, kao što su planiranje, informacijska i financijska potpora, pravne usluge, pomoć u sastavljanju, prilagodbi, održavanju i popravku znanstvene opreme i instrumenata. Tu je uključeno i rukovodeće i administrativno osoblje koje se uglavnom bavi financijskim i kadrovskim pitanjima i općom administracijom ako su njihove aktivnosti izravno povezane s projektima IR-a.

Ekvivalent pune zaposlenosti iskazuje se u čovjek-godinama, a izražava vrijeme kao udio punoga radnog vremena u kojem zaposleni obavljaju poslove iz područja IR-a (npr. ako je jedna osoba radila na poslovima IR-a šest mjeseci u punome radnom vremenu, to se prikazuje kao 0,5 ekvivalenta pune zaposlenosti).

- Statistička jedinica

Počevši od ove godine, glavna jedinica promatranja za istraživanje i razvoj u poslovnom sektoru jest poduzeće – poslovni subjekt koji čini organizacijsku jedinicu za proizvodnju dobara i/ili usluga i ima određeni stupanj autonomije, u skladu s Uredbom Vijeća (EEZ) br. 696/93 od 15. ožujka 1993. o statističkim jedinicama za promatranje i analizu proizvodnog sustava unutar Zajednice. Ovisno o poslovnim i organizacijskim okolnostima, poduzeće može odgovarati samo jednoj pravnoj jedinici ili skupini od nekoliko pravnih jedinica. U poduzeća su, osim pravnih jedinica, također uključena slobodna zanimanja i obrti.

Svatom poduzeću kao cjelini dodjeljuje se jedna šifra Nacionalne klasifikacije djelatnosti 2007., prema glavnoj djelatnosti koju poduzeće obavlja. Glavnu djelatnost utvrđuje i ažurira Statistički poslovni registar (SPR) Državnog zavoda za statistiku.

Za ostale sektore (državni, privatni neprofitni i sektor visokog obrazovanja) jedinice promatranja i nadalje su pravne i fizičke osobe. U državnom sektoru to su sve jedinice središnje i lokalne države, uključujući fondove socijalne sigurnosti, osim visokih učilišta, te sve neprofitne ustanove koje nisu usmjerene na tržište, a kontrolira ih država, i nisu dio sektora visokog obrazovanja. Privatni neprofitni sektor obuhvaća neprofitne ustanove koje pružaju netržišna dobra ili usluge kućanstvima, tj. široj javnosti, osim onih koje kontrolira i uglavnom financira država, a njihovo je osnovno obilježje da ne mogu biti izvor dohotka ili dobiti jedinicama koje ih kontroliraju. Sva visoka učilišta koja pružaju programe formalnoga tercijarnog obrazovanja bez obzira na izvor financiranja ili pravni status, te svi istraživački instituti i centri čije su aktivnosti IR-a pod izravnom kontrolom ustanova tercijarnog obrazovanja ili one upravljaju njima jesu jedinice koje su obuhvaćene ovim istraživanjem u sektoru visokog obrazovanja.

- **Statistička populacija**

Statističkim istraživanjem Istraživanje i razvoj u 2023. obuhvaćaju se pravne jedinice u Republici Hrvatskoj za koje se zna ili pretpostavlja da se bave IR-om. Zbog važnosti IR-a, koji se smatra pokretačem gospodarskog rasta i inovacija, analizirani su različiti izvori podataka kako bi se poboljšao obuhvat istraživanja i identificirale pravne jedinice koje se bave IR-om, a dosad su bile nepoznate. To su sljedeći izvori: Upisnik znanstvenih organizacija Ministarstva znanosti i obrazovanja, Istraživanje o inovacijskim aktivnostima poduzeća (poduzeća koja su navela da se bave IR-om), Statistički poslovni registar Državnog zavoda za statistiku, prethodna istraživanja Istraživanje i razvoj, baza podataka projekata Obzor Europa. za Republiku Hrvatsku o dodijeljenim sredstvima po prijaviteljima (baza EU_CORDIS), informacije o dodijeljenim bespovratnim sredstvima poduzećima iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova, popis znanstvenih ustanova Hrvatske znanstvene bibliografije (CROSB), popis financiranih projekata HAMAG-BICRO-a i popis pravnih osoba koje su u Godišnjem izvještaju o investicijama u dugotrajnu imovinu (obrazac INV-P) za 2022. prikazale investicije u istraživanje i razvoj. Na temelju analize navedenih izvora sastavljen je adresar koji je sadržavao 1 868 jedinica kojima je poslan obrazac. Ispunjen obrazac dostavila je 671 jedinica, 949 jedinica odgovorilo je da se nisu bavile IR-om, a njih 248 nije poslalo nikakav odgovor. Podaci za 2023. nisu usporedivi s podacima za prethodne godine.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Korisnici podataka o Istraživanju i razvoju obuhvaćaju:

- interne korisnike:
 - nacionalne račune, investicije, strukturne poslovne statistike
- vanjske nacionalne korisnike
 - Ministarstvo znanosti i obrazovanja – podacima se koriste za potrebe planiranja, kreiranja politika i strategija, praćenje njihove provedbe, analize te za međunarodne usporedbe
 - znanstveno-istraživački instituti (Ekonomski institut) – podacima se koriste za domaće i međunarodne znanstveno-istraživačke projekte i komparativne analize
 - samostalni istraživači – podacima se koriste za znanstveno-istraživačke projekte
- međunarodne korisnike:
 - generalne direkcije za politike Europske komisije – koriste se podacima istraživanja za sustavan i korisnički usmjeren prikaz međunarodno usporedivih pokazatelja istraživanja o istraživanju i razvoju.

1.1.1. Potrebe korisnika

Nacionalni računi traže podatke o izdacima za IR i za izračun regionalnih investicija.

Strukturne poslovne statistike – trebaju podatke o troškovima ulaganja u IR stranih društava u Hrvatskoj – FATS (IFATS i OFATS)

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Ne provodi se ciljano mjerenje zadovoljstva korisnika podacima iz istraživanja i razvoja (IR-a).

Prvo istraživanje o zadovoljstvu korisnika Državnog zavoda za statistiku provedeno je 2013., zatim 2015., a posljednje je provedeno potkraj 2022. Rezultati istraživanja mogu se provjeriti na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku <https://dzs.gov.hr/istaknute-teme-162/kvaliteta/istrazivanja-o-zadovoljstvu-korisnika/1752>

1.2. Potpunost

Istraživanje je provedeno u Državnom zavodu za statistiku na temelju Zakona o službenoj statistici (NN, br. 25/20. i 155/23.). Pravna osnova Europske unije za provedbu istraživanja jest Uredba (EU) br. 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika (SL L 327, 17. 12. 2019.) te Provedbena Uredba Komisije (EU) br. 2020/1197 od 30. srpnja 2020. o utvrđivanju tehničkih specifikacija i modaliteta u skladu s Uredbom (EU) br. 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika (SL L 271, 18. 8. 2020.).

Rezultati istraživanja dostavljaju se u Eurostat prema zadanom predlošku.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Pokazatelj se ne izračunava.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Nije primjenjivo.

2.1.1. Pokazatelji uzoračke pogreške

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2. Neuzoračka pogreška

Nije primjenjivo.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Istraživanje se provodi na svim jedinicama za koje se zna ili pretpostavlja da se bave istraživanjem i razvojem (IR-om).

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.3. Pogreška mjerenja

Nije primjenjivo.

2.2.4. Pogreška neodgovora

Nije primjenjivo.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.7. Pogreška obrade

U razdoblju između prikupljanja podataka i početka statističke analize na bazi dobivene statistike, podaci moraju proći određenu obradu. Istraživanje se provodi s pomoću obrasca u Excelu u koji su ugrađene određene logičko-računske kontrole. Dio logičkih i računskih kontrola ugrađen je u upitnik u Excelu, a ostala pravila definira stručna služba, koja i ispravlja postojeće pogreške na materijalu te u slučaju potrebe kontaktira s izvještajnim jedinicama radi dobivanja potpunih i točnih podataka. Ne možemo zadati previše logičko-računskih kontrola u sam obrazac, nego se, kada prikupimo sve izvještaje s terena, podaci učitavaju u generator te se u njemu provodi obrada na temelju izrađenoga projektnog zahtjeva.

2.2.8. Stopa imputacije

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.9. Pogreška izbora modela

Nije primjenjivo.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

Na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku na poveznici [https://dzs.gov.hr/Opća revizijska politika DZS-a](https://dzs.gov.hr/Opća_revizijska_politika_DZS-a) korisnici statističkih podataka obaviješteni su o revizijama.

2.3.2. Praksa revizije podataka

U 2016. je došlo do revizije podataka IR-a zbog unaprjeđenja nekoliko procesa statističke proizvodnje. Metodologija istraživanja revidirana je u skladu s Priručnikom Frascati 2015. te Eurostatovim metodološkim smjernicama o primjeni Priručnika Frascati 2015. i metodološkoj harmonizaciji statistike istraživanja i razvoja u državama članicama Europske unije.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj se ne izračunava.

2.4. Desezoniranje

Pokazatelj nije primjenjiv za istraživanje.

3. Pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja

3.1. Pravodobnost

Pravodobnost statistike odnosi se na duljinu vremena između dostupnosti podataka i referentnog razdoblja na koje se pojava odnosi.

Pravodobnost konačnih rezultata jest T + 10 mjeseci.

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv.

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata jest T + 10 mjeseci.

3.2. Poštivanje rokova objavljivanja

Pravodobnost konačnih rezultata jest T + 10 mjeseci.

3.2.1. Poštivanje rokova objavljivanja – dostava i objavljivanje

Rezultati su objavljeni 15 dana nakon planiranog roka objave prema [Kalendaru objavljivanja statističkih podataka 2024.](#)

4. Pristupačnost i jasnoća

- internetske stranice Državnog zavoda za statistiku – elektronička verzija Priopćenja
- internetske stranice Državnog zavoda za statistiku – baza podataka

4.1. Priopćenja

Podaci istraživanja objavljeni su u Priopćenju ZTI-2024-2-1 Istraživanje i razvoj u 2023.

4.2. Mrežna baza podataka

Ne postoji mrežna baza podataka za Istraživanje i razvoj u 2023. Planirana je za srpanj 2025.

4.3. Pristup mikropodacima

Uvjeti prema kojima određeni korisnici mogu imati pristup mikropodacima propisani su [Pravilnikom o uvjetima i načinu pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku za znanstvene svrhe](#) (NN, br. 5/23.).

4.4. Dokumentacija o metodologiji

- internetske stranice Državnog zavoda za statistiku – elektronička verzija Priopćenja
- internetske stranice Državnog zavoda za statistiku – baza podataka
- intranetske stranice Državnog zavoda za statistiku – mapa Odjela inovacija, znanosti i tehnologija

5. Usklađenost i usporedivost

5.1. Asimetrija toka zrcalnih statistika

Pokazatelj nije primjenjiv za istraživanje.

5.2. Usporedivost u vremenu

Podaci nisu usporedivi s podacima iz prijašnjih godina jer se istraživanje za 2023. prvi put provelo na statističkoj jedinici "poduzeće". Do 2023. istraživanje se provodilo na pravnim jedinicama. Podaci za 2016. nisu potpuno usporedivi s podacima iz prethodnih godina zbog unaprjeđenja više procesa u statističkoj proizvodnji.

5.2.1. Duljina usporedivih vremenskih serija

Duljina usporedivih vremenskih serija jest 0.

5.2.2. Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Do prekida u vremenskoj seriji došlo je u 2023. zbog uvođenja statističke jedinice "poduzeće", a 2016. zbog unaprjeđenja nekoliko procesa u statističkoj proizvodnji.

5.3. Usklađenost kratkoročnih i godišnjih statistika

Pokazatelj se ne izračunava.

5.4. Usklađenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj se ne izračunava.

5.5. Usklađenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv.

6. Troškovi i opterećenje

6.1. Troškovi

Nije moguće procijeniti troškove prikupljanja podataka.

6.2. Opterećenje

Nije provedena detaljna analiza opterećenja izvještajnih jedinica.